

## Какво е почва? Нещо като... торта!

Преди милиони години повърхността на Земята е била каменна пустиня без живи организми. Постепенно под въздействието на слънцето и температурните промени от скалите се отронвали парченца, вятърът и водата ги отнасяли, а в каменната повърхност се образували пукнатини. След много години се появили и живите организми – растения и животни. Техните останки, преминали през процеса разлагане, образували вещество, което наричаме хумус. То се смесвало със скалистите парченца и в продължение на много години формирали почвата – повърхностния рохкав слой от сушата. Всички растения черпят вода, въздух и хранителни вещества от почвата, за да могат да съществуват. Плодородието – основното свойство на почвата, е способността ѝ да осигури на растенията необходимото им количество вода, минерали, органични вещества и въздух, за да се развият правилно. Колкото по-богата на хумус е почвата, толкова по-плодородна е тя. Дълбочината ѝ, наричана още мощност на почвата, е различна – от 2 до повече от 200 сантиметра. Тя се състои от твърди, течни и газообразни вещества. Твърдите – глина, пясък и минерални соли, се образуват от разлагането на скалите. Не трябва да забравяме и хумусът. В състава на почвата влизат още вода и въздух. Чрез водата – идваща най-вече от валежите, в корените на растенията преминават разтворените в нея минерални соли, а въздухът я прави рохкава, което е много добре за развитието на растенията и позволява на организмите в почвата да дишат.

Представете си почвата като голяма вкусна торта, а растенията по повърхността ѝ „ядат“, т.е. използват хранителните вещества, които са вътре в нея. Ето как изглежда тази торта, поставена върху поднос, ако я разрежем:

Подносът на тортата – това е скалата под почвата, наречена **твърда основна**



**скала.** Тя не е част от почвата, но помага всичко отгоре да стои здраво на мястото си. Основната скала определя свойствата на почвата – дали тя ще е богата, или бедна на химични елементи и хранителни вещества, кисела или сладка.

Маслената основа от натрошени бисквити най-отдолу носи името **изветряла основна скала.** Тя се отличава с това, че в нея може да има по-големи парчета скала и през нея да преминава вода. Служи също и като здрава основа за закрепяне на корените на растенията.

Помогнете на Къртичко да стигне до леглото си!



Блатът е слой основна почва, наречен **минерален.** В него има различни по големина парчета скали и минерали и незначителна част органична материя. Той държи всичко стабилно и тортата цяла.

Крем – това е горният слой на почвата, наречен **хумусно-акумулативен.** Той е богат на хранителни вещества, защото в него има малки частици скали, минерали, глина и преобразувана органична част под формата на хумус. Тези вещества дават сила на растенията. Това е любимата част на растенията – най-сладката част на тортата.

Глазурата е слой с важни хранителни вещества, наречен **органичен.** Той е направен от разложени листа, растения и дори малки животни и там активните процеси са най-много.

А какво прави тази торта специална? В глазурата и крема, където е най-голямата концентрация на хумус и органични вещества, живеят малки помощници като червеи и микроби, които постоянно я „разбъркват“ и добавят нови съставки, за да е свежа и питателна за растенията.

**Знаете ли че: В една чаена лъжичка почва има повече живи организми, отколкото са хората по света?**

В зависимост от това къде се намира нашата торта/почва и как се е образувала – върху нея може да има най-различна декорация. Това е растителността. На някои места тя може да е много оскъдна, а в други – да срещнем изключително разнообразие.

Д-р инж. Павел ПАВЛОВ  
Женя СТОИЛОВА